

ಚಿಕಾಗೋ ಉಪನ್ಯಾಸ: ಒಂದು ನೋಟ

ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಚಿಕಾಗೋ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಮಾಡಿದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭಾಷಣ ಇಂದು ಮನೆ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಅವರು ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತ “ಅಮೆರಿಕಾದ ನನ್ನ ಸಹೋದರಿಯರೇ ಹಾಗೂ ಸಹೋದರರೇ” ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಭಾಷಣ ಕೇವಲ ಆಗಿನ ಸಭಿಕರನ್ನಷ್ಟೇ ಪುಳಕಗೊಳಿಸಿದ್ದಲ್ಲ; ಕಾಲ - ದೇಶ ಬದ್ಧವಾದ ಆ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಅನಂತವೂ ನಿತ್ಯವೂ ಆದ ಸನಾತನ ತತ್ವಗಳ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದ ಒಂದು ದೈವೀಸಂಕಲ್ಪದ ಕಿರಣವದು; ಪ್ರಪಂಚದ ನಶ್ವರ ಬದುಕಿನ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಅಸೀಮ ಕರುಣೆಯ ಬೆಳಕಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ದಿವ್ಯಸ್ರೋತವದು. ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೇ ಆವರಿಸಿದ ಮಾಯಾ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯನೂತನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮನ ಸಿಂಹಗರ್ಜನೆಯಾಗಿತ್ತು ಅದು. ಅಮೆರಿಕದ ಚಿಕಾಗೋ ನಗರ, ಭಾರತದ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ೧೮೯೩ನೇ ಇಸವಿ, ವಿಶ್ವಧರ್ಮಸಮ್ಮೇಳನ — ಈ ವಿವರಗಳೆಲ್ಲ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಅಂಶಗಳು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಆ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶ ಮಾತ್ರ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿದ ಸನಾತನ ಸತ್ಯದ ಆವಿರ್ಭಾವ; ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅದನ್ನು ಸಾರಿದ ಪ್ರವಾದಿ; ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಮೊಳಗಿದ ಮಹಾದ್ಭುತ ತೇಜಸ್ಸು.

ದೈವೀ ಸಂಕಲ್ಪ - ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಹಾಸಮಾಧಿಯ ನಂತರ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ತಂಡವೊಂದು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡು, ಅನವರತ ಸಾಧನೆ-ಭಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಆಗಾಗ ತೀವ್ರ ವೈರಾಗ್ಯ, ತಪಸ್ಸಿನ ತುಡಿತದಿಂದ ಒಬ್ಬರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಪರಿವ್ರಾಜಕರಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಗುರುದೇವನ ಪರಮಾರ್ಥವಾದ ಸಂನ್ಯಾಸೀ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಭಾರತದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಸಂಚರಿಸಿ ನಗರ-ಗ್ರಾಮ, ಗುಡಿಸಲು, ಮಹಲು

ಎಂಬ ಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಭಾರತದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ವಿಷಯ ಅವರ ಕಿವಿಗೂ ಬಿತ್ತು; ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರೇ ಭಾರತವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಒತ್ತಡವೂ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಕುರಿತು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಇನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆ ಕುರಿತು ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವರಲ್ಲಿ ಏಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಲವು ಬಾರಿ ಅವರ ಆತಿಥೇಯರು, ವಿಧ್ವಾಂಸರು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ನೇಹಿತರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಿದರೂ, ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಖಚಿತವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದಿದ್ದುದು ಅವರಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಕಾರಣ ಬೇರೆಯೇ ಇತ್ತು. ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಧಃಪತನವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿಯೂ ಪರಕೀಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿರುವಾಗ ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ-ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವವೇದಿಕೆಯ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲು ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅವಕಾಶವೆಂಬುದು ಅವರ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೂ ಗೋಚರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದು ದೈವೀ ಸಂಕಲ್ಪವಾಗಿ ದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ತಾನು ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು; ಅಲ್ಲಿಯತನಕ ಕಾಯುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದರು ಸ್ವಾಮೀಜಿ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ತಾವು ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ, ತಮ್ಮನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆಯೂ ಸೂಚನೆಯಿತ್ತರು. ಇದನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಕೋರಿ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರಿಗೆ ಪತ್ರಬರೆದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮುಂದೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಗುರುದೇವರ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹರಡಲಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದ ಶ್ರೀಮಾತೆ, ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿ ಉತ್ತರ ಬರೆದರು. ಅವರ ಪತ್ರ ಕೈಸೇರಿದ್ದೇ ತಡ, ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಹೋಗಲು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಹೋಗುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗಿಂತ ದೈವೀ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂದು, ಅದಕ್ಕೆ ಮಣಿದರು ಸ್ವಾಮೀಜಿ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಅವರು ದೈವೀ ಸಂದೇಶದ ವಾಹಕ ರಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದೊಮ್ಮೆ, ತಮ್ಮ ಸೋದರ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತ ನಾಡುತ್ತ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, “ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ‘ಇದ’ ಕ್ಕಾಗಿ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಎದೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ತೋರಿಸಿದರಂತೆ. ಈ ವೇಳೆಗೆ ತಾವು ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಹೋಗುವುದು ದೈವೇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು — ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಮಾತು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಶತಮಾನಗಳ ದಾಸ್ಯ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು, ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ‘ಒಂದು ದೇಶ’ ವೆಂಬ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆ ಕಂಡುಬರು ತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಈ ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲಾ ಗಿತ್ತು. ದಾಸ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತ ಒದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಸ ನೌಕರವರ್ಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜನಜೀವನ, ವಿಚಾರಧಾರೆ, ಆಧುನಿಕ ನಾಸ್ತಿಕ ಭಾವ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಸನಾತನ ತತ್ತ್ವ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿರಿಮೆ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ, ಶಾಂತಿ-ಸಹಬಾಳ್ವೆ - ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಭಾವಗಳ ಆದರ್ಶ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಣ್ಮರೆ ಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮೂಲಕ ಹೊಸದಾಗಿ ಮೈದೋರಿಬಂದ ಈ ಭಾರತೀಯ ಆದರ್ಶದ ದಿವ್ಯ ಬೆಳಕು ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲ ಪಕ್ವವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶದ ಪ್ರಭಾವ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಬ್ಬಲು ‘ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನ’ ಒಂದು ಅಭೂತಪೂರ್ವ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಸನಾತನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರಲು ಹೊರಟುನಿಂತ ಮಹಾತ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ; ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಶಿವನ ಅವ ತಾರವೇ ಆದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು!

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ ಹಲವು ಮಂದಿ ನಾಯಕರು, ಯುವಕರು, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳು, ಚಿಂತಕರು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕಿಡುಕಿನಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತ ರಾಗಿದ್ದರು; ತ್ಯಾಗ, ಬಲಿದಾನಗಳ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಹೋರಾಟ ದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರೇ ಅವರಿಗೆ ಆದರ್ಶವಾಗಿದ್ದರು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿಯಾವಾಗ ರಾಜಕೀಯ ದಾಸ್ಯವಿರುವುದೋ, ಆಗ ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಅವನತಿಯುಂಟಾಗುವುದು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ಇದು ಅನ್ವಯಿಸುವುದು. ಮೊಗಲರ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜರ್ಝರಿತ ವಾಗಿತ್ತು. ಧರ್ಮ, ಕಲೆ, ಜನಜೀವನ, ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿನಿ ಮಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ — ಈ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅವನತಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಾರತವನ್ನು ಇನ್ನಿಲ್ಲ ದಂತೆ ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯರೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆಳೆಯುವ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ತಲೆದೋರಿತ್ತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಅಂಧಾನುಕರಣೆ, ಮತಾಂತರ, ದಾಸ್ಯ ಮನೋಭಾವ ಇವು ಎಲ್ಲೆಡೆ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ, ಆ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟು ಭಾರತೀಯ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ಹರಿದಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರು? ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ ಮಹಾಶಕ್ತಿ ಆದಾವುದು? ಮಾನವಮಾತ್ರನಾದವನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ಕಾರ್ಯ ದೈವೀಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ನಡೆದುದು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿನ ರೋಚಕ ವಾದ ಅಂಶ. ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಹೆಸರು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರದು. ಚಿಕಾಗೋ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗುಂಟಾದ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ವಿಜ ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಮುಂದೆ ಭಾರತದಲ್ಲೆಡೆ ಕಾಡ್ಡಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಹರ ಡಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ, ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು, ಹೊಸ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಿದಾಡಿದವು. ‘ಭಾರತೀಯ’ವಾದದ್ದನ್ನೇ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ಸಾಹ ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂತು. ‘ಕೊಲೊಂಬೊ ಇಂದ ಆಲ್ಮೋರಾ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿ ರುವ ಭಾಷಣಗಳು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅವರಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಭಾರತದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಂಚರಿಸಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರವಚನಗಳು; ಅಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುನರುತ್ಥಾನದ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ದಟ್ಟ ವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಭಾರತವೆಂದರೆ ಬಡವರ ದೇಶವೆಂದು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೇ ಇಲ್ಲದಾಗ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜನರು ಆದಿವಾಸಿಗಳಂತೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಭಾರತ ಸುಸಂಸ್ಕೃತವಾದ, ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯುಚ್ಛ ಧಾರ್ಮಿಕ-ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಂದು ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ವೈಭವ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಂಗ್ಯ — ಹಿಮಾಲಯದತ್ತರ ಏರಿದ ಎಲ್ಲವೂ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಲೇಬೇಕು. ಒಳಜಗಳ, ಅಸೂಯೆ, ದ್ವೇಷ, ಅಸಮಾನತೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮುಂತಾದ ಪಿಡುಗುಗಳಿಂದ ಸಮಾಜ ತತ್ತರಿಸಿತು. ಪರಕೀಯರ ದಾಳಿಗಳನ್ನು

ಎದುರಿಸಲಾಗದ ಶಕ್ತಿಹೀನತೆಯಿಂದಾಗಿ ದೇಶ ಸುಲಭವಾಗಿ ವಿದೇಶೀಯರಿಗೆ ಬಲಿಯಾಯಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ರಾಜಕೀಯ ದಾಸ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧಃಪತನ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವನತಿ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಅಸಾಧ್ಯ; ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಬೇಕು ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ರಾಜಕೀಯ ಪುನರುತ್ಥಾನದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಿಂತ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುತ್ಥಾನವೇ ಭಾರತದ ಏಳಿಗೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥವೂ, ದೂರಗಾಮಿಯೂ, ಶಾಶ್ವತವೂ ಆದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲದು ಎಂದು ಅವರು ಅರಿತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ; ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆನ್ನೆಲೆಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ — ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೇ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಚಿಕಾಗೋ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಒದಗಿ ಬಂತು. ಅಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹಿಂದೂಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಸದಿಕ್ಕಿನತ್ತ ಮುನ್ನಡೆಸಿದರು ಎಂಬುದು ಮುಂದೆ ನಡೆದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಹೊಸ ಆದರ್ಶದ ಅಗತ್ಯ

ಭಾರತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪುನರುತ್ಥಾನ, ಹೊಸ ಜಾಗೃತಿ, ಕಳೆದುಹೋದ ವೈಭವದ ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು; ಅದನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಮನಗಂಡ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಚಿಕಾಗೋ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದ ಕಾರ್ಯ ಕೇವಲ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದುದೆಂದರೆ ಅವರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಅವರ ವಿಶ್ವವಿಶಾಲ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಲ್ಲ ಮಿತಿಯನ್ನೂ ಮೀರಿಹೋಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಮನುಕುಲನ್ನೇ ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹದಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ, ಹಿಂದೂ ತತ್ವ, ಪರಂಪರೆ, ಆದರ್ಶ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾದ, ವಿಶ್ವವಿಶಾಲವಾದ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅವರ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ; ಅದನ್ನೇ ಅವರು ವಿಶ್ವಧರ್ಮಸಮ್ಮೇಳನದ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿದರು. ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳ, ಧರ್ಮಗಳ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವಿನ ದ್ವೇಷ, ಪ್ರವೇಷ, ಕಿಚ್ಚಾಟ, ಒಳಜಗಳಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪದೊಂದಿಗೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ವಿಶ್ವಭ್ರಾತೃತ್ವ, ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ, ಶಾಂತಿ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ — ಇವುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸಾರಿದ ಹೊಸ ಆದರ್ಶ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯವಾಯಿತು; ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಕುಚಿತಗಳ ನಡುವೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಕಾಣುವ, ಬದುಕನ್ನು ಹಾರೈಸುವ ಈ ಸಂದೇಶಗಳ ಆಶಯವು ತಮ್ಮ ಗುರುದೇವ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಂದಲೇ ಬಂದಿವೆ ಎಂದು ಅವರು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸಾರಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕೂಡ

ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ, ಹಿಂದೂ ಪರಂಪರೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂಬಂತೆಯೇ ಅವರು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಬಿಂಬಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಆಧುನಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಪ್ರಚಂಡ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ, ಅಗಾಧ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಇತರರಿಗಾಗಿ ಮಿಡಿಯುವ ಹೃದಯ — ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಇಂಥ ನೂತನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪಸರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವು.

ಹಳೆಯ-ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚಗಳ ಸಮಾಗಮ

ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಸತನವೆಂಬುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಒಂದು ಮನೋಭಾವ. ಸದಾ ಹೊಸತನ್ನು ಕಾಣುವ, ಹೊಸ ಬದುಕನ್ನು ಅರಸುವ ಮಾನವನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹಳೆಯದನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತದೆ; ಅಂತೆಯೇ ಕಾಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಅಡಗಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕಳೆದುಹೋದ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ, ಚಿರನೂತನವಾದ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ತತ್ವ-ವಿಚಾರಗಳು ಅಡಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವವರು ಕೆಲವೇ ಮಂದಿ ಮಾತ್ರ. ಹಾಗೆ ಅರಿತು ಅದನ್ನು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಡುವವರು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು. ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕರು ಸರಿಯಾದ ಸಲಕರಣೆ - ತಂತ್ರಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಹಾಗೂ ಸಮರ್ಥವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಹಳೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಧರ್ಮ ತನ್ನೆಲ್ಲ ವೈಭವದೊಂದಿಗೆ ಸದೃಢ ಹೆಜ್ಜೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಅವರು ಮಾಡಿದರು; ಅದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉಜ್ಜ್ವಲವಾಗಿ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಜಾಗತಿಕ ಧರ್ಮದ ಆದರ್ಶ, ಸಮನ್ವಯ-ಸ್ವೀಕಾರಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಶಾಂತಿ-ಸೌಹಾರ್ದ-ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಹಳೆಯ-ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳ ಸಮಾಗಮ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ, ಧರ್ಮ — ಇವುಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಮಾಡಿದ ಚಿಕಾಗೋ ಭಾಷಣಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ೧೨೫ ವರ್ಷಗಳ ದೀರ್ಘ ಅವಧಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಈ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಭಾವ ಅಸಾಧಾರಣ ಹಾಗೂ ಅನನ್ಯ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಿಕಾಗೋ ಭಾಷಣಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಹಿರಿಮೆ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ, ಅವುಗಳನ್ನು ನವಭಾರತದ ಯುವಕ-ಯುವತಿಯರೊಡನೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಕಾರ್ಯ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

